

43 χρόνια από το φασιστικό Πραξικόπημα (Ηλεκτρονικό Άρθρο)

Ιστορικό Σημείωμα

Αυτό το ηλεκτρονικό άρθρο δημοσιεύτηκε τον Ιούλη του 2017 στην ηλεκτρονική σελίδα της [Bandiera](#).

Περιεχόμενο

43 χρόνια από το φασιστικό Πραξικόπημα

July 16, 2017

Στις 15 Ιουλίου 1974, η χούντα στην Ελλάδα σε συνεργασία με τη φασιστική συμμορία της ΕΟΚΑ Β' στην Κύπρο, κάτω από τη στέγη του συνθήματος της Ένωσης με την Ελλάδα, προσπάθησαν με στρατιωτικό πραξικόπημα να ανατρέψουν την κυπριακή κυβέρνηση και να δολοφονήσουν τον Μακάριο. Δεν ήταν τα σχέδια κάποιων παραφρόνων ή κάποιων ντόπιων εθνικοφρόνων που έκριναν λανθασμένα τις πολιτικές συγκυρίες αλλά αποδεδειγμένα πλέον μπορούμε να μιλάμε για ένα αμερικανοκίνητο σχέδιο το οποίο ανατέθηκε στους φασίστες της χούντας και της ΕΟΚΑ Β' να το φέρουν εις πέρας.

Οι τραγικές συνέπειες αυτής της επέμβασης γνωστές: Συλλήψεις, βασανισμοί και δολοφονίες αριστερών και προοδευτικών ανθρώπων που αντιστάθηκαν, επιβολή πραξικοπηματικής κυβέρνησης και η καλύτερη αφορμή για την Τουρκία να εισβάλει στην Κύπρο 5 μέρες αργότερα και να συνεχίσει το δολοφονικό τους έργο, έχοντας από τότε μέχρι σήμερα υπό την κατοχή της το 37% του κυπριακού εδάφους.

Αυτές τις συμφορές μας έφεραν οι ιμπεριαλιστικοί ανταγωνισμοί και συγκρουόμενοι εθνικισμοί που κλιμακώνονταν συνεχώς από την δεκαετία του 1950 και μετά. Κι όμως τα προηγούμενα χρόνια ήταν πολύ διαφορετική η κατάσταση. Την δεκαετία του 1940 η αριστερά πρωτοστατεί στον αντιαποικιακό αγώνα έχοντας ακόμα και νεκρούς σε διαδηλώσεις από πυροβολισμούς της αποικιακής αστυνομίας. Εκείνη την περίοδο άρχισαν να αναπτύσσονται δικοινοτικοί ταξικοί αγώνες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η γενική απεργία των εργαζομένων στο δημόσιο τον Μάρτιο του 1944. Το αποτέλεσμα της απεργίας ήταν να κερδίσουν οι εργαζόμενοι την Αυτόματη Τιμαριθμική Αναπροσαρμογή, το θεσμό της ΑΤΑ.

Ο εμφύλιος στην Ελλάδα εντείνει την ιδεολογική σύγκρουση και τον πολιτικό διαχωρισμό στη ε/κ κοινότητα. Οι εθνικιστές ιδρύουν οργάνωση Χ στην Κύπρο, στα πρότυπα της αντίστοιχης στην Ελλάδα που είχε αρχηγό τον Γρίβα. Οι χίτες στην Κύπρο προσπαθούσαν με επιθέσεις να εκφοβίσουν αριστερούς και συνεργάζονταν με την αποικιακή αστυνομία για την καταστολή των συντεχνιών.

Το 1948 έγιναν και οι μεγαλύτερες και πιο άγριες απεργίες στην Κύπρο, με την συμμετοχή ε/κ και τ/κ εργατών. Οι δεξιές συντεχνίες και οι χίτες ενίσχυσαν τους απεργοσπάστες, η αστυνομία πυροβολούσε απεργούς μεταλλωρύχους, ενώ αυτόνομες ομάδες εργατών απάντησαν με δυναμίτες! Τότε γίνονταν

καθημερινά συλλήψεις, δίκες και φυλακίσεις απεργών. Σημείο αναφοράς τότε στις μαζικές αντιαποικιακές και ταξικές κινητοποιήσεις, ήταν και το αίτημα της «πλήρους αυτοκυβέρνησης» που εξέφραζε η αριστερά, συσπειρώνοντας τα πιο ριζοσπαστικά στοιχεία από τις 2 κοινότητες.

Η στροφή του ΑΚΕΛ προς το σύνθημα «ένωση και μόνο ένωση», εγκαταλείποντας την εξελικτική προσέγγιση που είχε προηγουμένως, αλλά και η απροθυμία του να στηρίξει δυναμικές μορφές αντίστασης, αφήνει ελεύθερο το πεδίο στην εκκλησία και την δεξιά παράταξη να πάρει την ηγεμονία του αντιαποικιακού αγώνα. Επιστέγασμα αυτών των εξελίξεων είναι ο ερχομός του Γρίβα στην Κύπρο, μετά από κάλεσμα του Μακάριου, για να ηγηθεί ένοπλου αγώνα με σκοπό την ένωση με την Ελλάδα και η ίδρυση της ΕΟΚΑ.

Ξεκάθαρα από τότε ο στόχος του Γρίβα και των εντολοδόχων του, ήταν η εξόντωση της αριστεράς. Από την άλλη όμως στην ΕΟΚΑ συμμετείχαν και αγνοί αγωνιστές με αντιαποικιακά κίνητρα που συγκρούστηκαν με τους εγγλέζους και έπεσαν μαχόμενοι ή απαγχονίστηκαν. Ο Κυριάκος Μάτσης για παράδειγμα είχε δηλώσει: «Δεν νοιάζομαι αν τη γη αυτή τη ζουν Τούρκοι, Έλληνες, Εβραίοι. Εκείνο που έχει αξία είναι να τη ζουν αυτοί που την ποτίζουν με τον ιδρώτα τους και να περπατούν πάνω της ελεύθεροι, κυρίαρχοί της».

Η απάντηση των εθνικιστών στην τ/κ κοινότητα είναι η ίδρυση της ΤΜΤ, παραστρατιωτική οργάνωση που σχηματίστηκε από τον Ραούφ Ντενκτάς και τον Τούρκο στρατιωτικό Ριζά Βουρουσκάν το 1958 και είχε ως σκοπό την διχοτόμηση. Την ίδια χρονιά δολοφονούνται αριστεροί και στις 2 κοινότητες με την ρετσινιά του προδότη. Οι Άγγλοι εκμεταλλεύονται την συγκυρία και υποδαυλίζουν τις εθνοτικές συγκρούσεις.

Το 1960 με την επιβολή των συμφωνιών της Ζυρίχης-Λονδίνου δημιουργήθηκε στην ουσία ένα κράτος προτεκτοράτο. Αυτές οι συμφωνίες έβαζαν σε λειτουργία μια σειρά από ωρολογιακές βόμβες που στα επόμενα χρόνια θα έπνιγαν την Κύπρο στο αίμα. Έθεταν το νέο κράτος ουσιαστικά υπό την κηδεμονία των «εγγυητριών δυνάμεων» Ελλάδα, Τουρκίας και Μ. Βρετανίας. Το σύστημα διακυβέρνησης του κράτους της Ζυρίχης ήταν εξαιρετικά δυσλειτουργικό και συνέβαλε στον εθνοτικό ανταγωνισμό και διαχωρισμό.

Με τις συνθήκες αυτές η Μ. Βρετανία διατηρεί μέχρι σήμερα το 5% των κυπριακών εδαφών υπό την κατοχή της και στα εδάφη αυτά αναπτύσσει στρατιωτικές βάσεις που χρησιμεύουν και ως ορμητήριο και μετόπισθεν των πολέμων του ΝΑΤΟ σε άλλες χώρες όπως Ιράκ, Αφγανιστάν και Συρία.

Το 1963 η πολιτική κρίση που δημιουργήθηκε με τις προτάσεις Μακαρίου για αλλαγή του συντάγματος και τη άρνηση της τουρκοκυπριακής ηγεσίας να τις δεχθεί, μετατράπηκε σε ένοπλη δικοινοτική σύγκρουση. Σε εκείνες τις εχθροπραξίες "διέπρεψε" ο φασίστας και μετέπειτα πραξικοπηματίας Σαμψών, με σφαγές αμάχων Τ/Κ σε διάφορα χωριά όπως την Ομορφίτα.

Και στις τάξεις των Τ/Κ κυριαρχούσε η προπαγάνδα της διχοτόμησης από τους φασίστες του Ντενκτάς και της ΤΜΤ. Η πολιτική αυτή απαιτούσε από τους Τ/Κ να κόψουν κάθε συνεργασία, συναλλαγή ακόμη και επαφή με τους Ε/Κ. Η πολιτική αυτή προωθείτο από τους κυρίαρχους πολιτικό-στρατιωτικούς κύκλους στην Τουρκία (Ειδικό Γραφείο Πολέμου), και είχε σκοπό τον εθνοτικό/γεωγραφικό διαχωρισμό της Κύπρου με τη δημιουργία «θυλάκων», την οποία η κυβέρνηση Μακαρίου από δικής της πλευράς ευνόησε και κανονικοποίησε. Απέναντι στους εθνικιστές αντιστάθηκαν σθεναρά πολλοί Τ/Κ αγωνιστές, συνδικαλιστές και κομμουνιστές, υποστηρίζοντας έμπρακτα την ειρηνική συνύπαρξη και αλληλεγγύη μεταξύ των δυο κοινοτήτων, πληρώνοντας πολλές φορές με τη ζωή τους αυτή τους τη στάση.

Τον Ιούνιο του 1964 η ελληνική κυβέρνηση του Γεωργίου Παπανδρέου διορίζει αρχηγό της ανωτάτης στρατιωτικής διοικήσεως αμύνης Κύπρου, τον Γρίβα και τον στέλλει στην Κύπρο (είχε επιστρέψει

στην Ελλάδα μετά την κυπριακή ανεξαρτησία). Παράλληλα αρχίζει η αποστολή, με κάθε μυστικότητα, στρατιωτικών δυνάμεων στην Κύπρο, της διαβόητης «Μεραρχίας Κύπρου», για να «θωρακίσει τα ελληνικά αμυντικά σχέδια». Ο Γρίβας με την κάθοδο του στην Κύπρο ανέλαβε και επικεφαλής της εθνικής φρουράς με την συναίνεση του Μακαρίου.

Ο πραγματικός στόχος, φυσικά, της αποστολής του Γρίβα και της Μεραρχίας του στην Κύπρο δεν ήταν η «άμυνα». Όπως αποκαλύπτεται σήμερα από έγγραφα των αμερικανικών κρατικών αρχείων, η κάθοδος του Γρίβα και της μεραρχίας στην Κύπρο είχε αποφασιστεί με την παρότρυνση των ΗΠΑ και την ανοχή της Τουρκίας. Κύρια αποστολή της μεραρχίας ήταν να αποτρέψει τον κίνδυνο κομμουνιστικοποίησης της Κύπρου.

Την ίδια χρονιά η Τουρκική πολεμική αεροπορία, προσηματικά, βομβαρδίζει την περιοχή της Τηλλυρίας απειλώντας με στρατιωτική επέμβαση. Οι επεμβάσεις της Τουρκίας με την ανοχή και την συγκαλυμμένη υποστήριξη των νατοϊκών κύκλων, καταγγέλθηκαν από τον Ερνέστο Τσε Γκεβάρα στις 11 Δεκεμβρίου 1964 από το βήμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ.

Ήταν η εποχή που ο υπουργός εξωτερικών της Αμερικής Άτσεσον, πρότεινε λύση διχοτόμησης, με την ένωση ενός κομματιού του νησιού με την Ελλάδα και του βορείου κομματιού με την Τουρκία. Ο Μακάριος το απορρίπτει, κατηγορείται για εγκατάλειψη του συνθήματος της Ένωσης και παράλληλα επιδιώκει συμμαχία με τη Σ. Ένωση και την Αίγυπτο.

Το Νοέμβριο του 1967 μετά την επιχείρηση του Γρίβα στα χωριά Κοφίνου, Άγιος Θεόδωρος και τον θάνατο 25 Τουρκοκυπρίων, απετράπη η εισβολή της Τουρκίας στο νησί μόνο με ανταλλάγματα την απόσυρση της ελληνικής μεραρχίας από την Κύπρο και την ανάκληση του Γρίβα στην Ελλάδα. Το 1971 η χούντα ξανάστειλε πίσω τον Γρίβα στην Κύπρο, ο οποίος έρχεται μυστικά για να οργανώσει πλέον την ΕΟΚΑ Β'.

Η χρηματοδότηση και ο οπλισμός της φασιστικής συμμορίας παρασχέθηκε από εγκάθετους στρατιωτικούς της χούντας μέσω της Εθνικής Φρουράς, αλλά και από επιχειρηματίες που εκτελούσαν τα σχέδια της CIA. Μπαράζ βομβιστικών επιθέσεων, απαγωγές, πολιτικές δολοφονίες και γενικότερα δολιοφθορά από τα όργανα της χούντας στην Κύπρο βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη. Οι φασίστες της ΕΟΚΑ Β' έχουν σαν στόχο τη συγχώνευση- ένωση της Κύπρου με τη ελληνική χούντα.

Ο Μακάριος αρχικά δεν έρχεται ανοιχτά σε ρήξη με τους συνταγματάρχες, αλλά προσπαθεί να κρατήσει αποστάσεις. Όταν όμως σφίγγει ο κλοιός των συνταγματάρχων, στέλνει επιστολή- τελεσίγραφο προς τον Γκυζίκη, με την οποία ζητάει την αποχώρηση των χουντικών αξιωματικών από την Κύπρο. Η απάντηση της χούντας είναι η οργάνωση και η εκτέλεση του πραξικοπήματος.

Ο Γρίβας πέθανε τον Ιανουάριο του 1974 και δεν πρόλαβε να ζήσει το πολυπόθητο πραξικόπημα που οργάνωνε. (Στοιχείο που αποδεικνύεται από τα τρία σχέδια). Οι πράξεις των εθνικιστών έδωσαν την κατάλληλη ευκαιρία στην Τουρκία ως εγγυήτρια δύναμη να εισβάλει στην Κύπρο με πρόσχημα την προστασία της Τ/Κ κοινότητας και να κάνει πράξη αυτό που της υποσχέθηκαν τα αμερικάνικα σχέδια για διχοτόμηση του νησιού.

43 χρόνια μετά οι πραξικοπηματίες όχι απλά μένουν ατιμώρητοι, αλλά απολαμβάνουν μάλιστα εδώ και πολλά χρόνια, θέσεις στο δημόσιο και σε κρατικούς μηχανισμούς όπως στρατός και αστυνομία. Κι όχι μόνο αυτό αλλά κάποιοι από αυτούς είναι ιδιοκτήτες τηλεοπτικών καναλιών, ξενοδοχείων, στελέχη δεξιών και ακροδεξιών κομμάτων.

Η οργάνωση και νομιμοποίηση εθνικιστικών και νεοναζιστικών κομμάτων που υμνούν τη δράση της εοκα β, κάνει ακόμα πιο εκρηκτική τη κατάσταση με τη ανοχή και συγκάλυψη όλων των υπολοίπων

κομμάτων. Η συντονισμένη προσπάθεια για απενεχοποίηση και ηρωοποίηση των δολοφόνων πραξικοπηματιών δεν περιορίζεται φυσικά σ αυτά τα κόμματα, αφού σήμερα πραξικοπηματίες στεγάζονται πολιτικά ακόμα και στο κυβερνητικό κόμμα ΔΗΣΥ. Δεν ξεχνάμε φυσικά ότι ο πρόεδρος της δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης, ήταν δικηγόρος μελών της εοκα β.

Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι θα μπορέσουμε να ζήσουμε ελεύθερα και ειρηνικά, μόνο αν αναπτυχθεί ένα μαζικό αντικατοχικό-αντιιμπεριαλιστικό και ταξικό κίνημα. Ένα κίνημα που θα δώσει μάχες και θα διεξάγει ανυποχώρητο αγώνα για να απομονωθούν οι φασίστες οπαδοί της διχοτόμησης, να φύγουν από τη μέση οι εγγυήτριες δυνάμεις, όλοι οι στρατοί και οι αγγλοαμερικάνικες βάσεις, για μια Κύπρο ελεύθερη και ανεξάρτητη, για την προοπτική της κοινωνικής απελευθέρωσης.

Bandiera - Συλλογικότητα Αναρχικών και Κομμουνιστών

[Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση](#), [Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση](#), [Ηλεκτρονικά Άρθρα](#), [Bandiera \(Ομάδα\)](#), [Δεκαετία 2010-2019](#), [2017](#), [Απροσδιόριστη Τοποθεσία](#)

From:

<https://www.movementsarchive.org/> - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

<https://www.movementsarchive.org/doku.php?id=el:digital:bandiera:coup>

Last update: **2026/06/09 20:05**

